

ПРЕДЛАГАЧИ: Димитар Апасиев
Борислав Крмов

ПРЕДЛОГ - ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАБОТНИТЕ ОДНОСИ,
ПО СКРАТЕНА ПОСТАПКА

Скопје,
март 2022 година

Д О
ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА СОБРАНИЕТО
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 71 став 1 од Уставот на Република Македонија и членовите 132, 137 и 170 од Деловникот на Собранието на Република Македонија, поднесуваме Предлог на закон за изменување на Законот за работните односи, по скратена постапка.

ПРАТЕНИЦИ:

В О В Е Д

I. ОЦЕНА НА СОСТОЈБИТЕ ВО ОБЛАСТА ШТО ТРЕБА ДА СЕ УРЕДИ СО ЗАКОНОТ И ПРИЧИНИ ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ

Со Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија“ број 62/2005, 106/08, 161/08, 114/09, 130/09, 50/10, 52/10, 124/10, 47/11, 11/12, 39/12, 13/13, 25/13, 170/13, 187/13, 113/14, 20/15, 33/15, 72/15, 129/15, 27/16 и 120/18) и (Службен весник на Република Северна Македонија број 110/2019, 267/20, 151/21 и 288/21), се уредуваат работните односи меѓу работниците и работодавачите кои се воспоставуваат со склучување на договор за вработување, работното време, правото на дневен, неделен и годишен одмор на работниците, како и работните односи на работниците вработени во органите на државната власт, органите на единиците на локалната самоуправа, установите, јавните претпријатија, заводите, фондовите, организациите и други правни и физички лица кои вработуваат работници. Меѓу другото, со овој закон се уредува и денот и начинот на исплатата на платите и максималното времетраење на договорот за вработување склучен на определено време.

Во зголемување на ефикасноста и мотивираноста на работникот, големо значење има сигурноста на работниот однос, која пред се се обезбедува преку навремена исплата на платата.

Гледано во национален контекст, законодавството значително отстапува од намерата за обезбедување на сигурност на работниот однос бидејќи предвидува значително долг период од 5 години, како максимална горна граница за склучување договори за вработување на определено работно време. Ваквата ситуација се покажа во пракса дека е подложна на манипулативно однесување од страна на работодавачите кои еднострано ги штитат своите интереси, за сметка на интересите на работниците, кои речиси и да не можат да обезбедат трансформација на работниот однос од определено на неопределено работно време, во целокупниот нивен животен работен стаж.

Исто така отстапува од намерата за обезбедување на сигурност на работниот однос бидејќи предвидува значително долг период од 15 дена по изминување на исплатниот период, како краен рок за работникот да ја добие својата плата. Ваквата ситуација се покажа во пракса дека е подложна на манипулативно дејствување од страна на работодавачите и штетна особено за работниците вработени во приватниот сектор.

Од наведените причини, ја увидовме потребата од носење на овој предлог на закон, со кој се воведува значително намалување на максималната горна граница за склучување на договори за вработување на определено работно време од 5 години на 6 месеци и со кој се менува крајниот рок за исплата на платите од 15 дена

на 5 дена по изминувањето на исплатниот период, а со намера да се зголеми сигурноста и продуктивноста при вршењето на работните задачи на работникот.

II. ЦЕЛИ, НАЧЕЛА И ОСНОВНИ РЕШЕНИЈА

Предлогот на законот е заснован на истите начела на кои се заснова основниот текст на Законот за работните односи.

Целта на предлог-законот е следејќи ги недоследностите кои се јавуваат во пракса, да се влијае корективно преку намалување на максималната горна граница за склучување на договори за вработување на определено работно време со што ќе се зголеми продуктивноста на работникот преку обезбедената сигурност во обезбеденото работно место. Дополнително, се намалува крајниот рок за исплата на платите со што ќе им се овозможи на сите работните платата да ја земаат на почеток на месецот, а воедно со тоа ќе се мотивира работникот и ќе се зголеми неговата продуктивност.

Предлог на законот одговора на моменталната состојба на работничките права, правата на човекот-работник, во Македонија. Па така денес, во име на погубните неолибералистички економски реформи, како што е фамозната „флексибилност на пазарот на труд“, работникот е обесправен преку секојдневно обезвреднување на неговиот труд. Предлогот на законските измени, наспроти тврдењата на естаблишментот, носат напредок на работничките права и помагаат за намалување на класните разлики. Сметаме дека ова решение е во насока на задоволување на целите на овој предлог-закон.

III. ОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ ПОСЛЕДИЦИ ОД ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОНОТ ВРЗ БУЏЕТОТ И ДРУГИТЕ ЈАВНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА

Предлогот на закон нема да предизвика финансиски последици врз државниот буџет и другите јавни финансиски средства.

IV. ОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА ПОТРЕБНИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ, НАЧИНОТ НА НИВНО ОБЕЗБЕДУВАЊЕ, ПОДАТОЦИ ЗА ТОА ДАЛИ СПРОВЕДУВАЊЕТО НА ЗАКОНОТ ПОВЛЕКУВА МАТЕРИЈАЛНИ ОБВРСКИ ЗА ОДДЕЛНИ СУБЈЕКТИ

За спроведување на овој закон не се потребни дополнителни финансиски средства од државниот Буџет.

V. СКРАТЕНА ПОСТАПКА ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ

Со оглед на тоа што не се работи за обемен и сложен закон, согласно со член 170 од Деловникот на Собранието на Република Северна Македонија, се предлага овој закон да се донесе по скратена постапка.

ПРЕДЛОГ НА ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАБОТНИТЕ ОДНОСИ

Член 1

Во Законот за работните односи („Службен весник на Република Македонија“ број 62/2005, 106/08, 161/08, 114/09, 130/09, 50/10, 52/10, 124/10, 47/11, 11/12, 39/12, 13/13, 25/13, 170/13, 187/13, 113/14, 20/15, 33/15, 72/15, 129/15, 27/16 и 120/18) и (Службен весник на Република Северна Македонија број 110/2019, 267/20, 151/21 и 288/21), , членот 46 се менува и гласи:

„(1) Договор за вработување може да се склучи на определено време за вршење на работи кои по својата природа траат определено време, со прекин или без прекин до шест месеци.

(2) Работниот однос заснован со договор за вработување на определено време, се трансформира во работен однос на неопределено време, ако работникот продолжи да работи по истекот на рокот од ставот (1) на овој член.

(3) По исклучок од ставовите (1) и (2) од овој член, договор за вработување на определено време за замена на привремено отсутен работник поради боледување, бременост, раѓање и родителство може да се склучи до враќање на привремено отсутниот работник.“.

Член 2

Во членот 47 став (1) зборот „осум“ се заменува со зборот „пет“.

Член 3

Во членот 60 став (2) зборот „четири“ се заменува со зборот „два“.

Член 4

Во членот 109 став (2) бројот „15“ се заменува со бројот „5“.

Член 5

Законите и Општите колективни договори се усогласуваат со одредбите од овој закон во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Колективните договори на ниво на гранка, односно оддел и колективните договори на ниво на работодавач се усогласуваат во рок од три месеци од потпишувањето на општите колективни договори.

Член 6

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОН

I. ОБЈАСНУВАЊЕ НА СОДРЖИНАТА НА ОДРЕДБИТЕ НА ПРЕДЛОГ-ЗАКОНОТ

Предлог законот содржи 6 члена.

Членот 1 предвидува измена на постоечкиот член 46 од законот во насока на намалување на максималната горна граница за склучување на договори за вработување на определено работно време, трансформација на работниот однос од определено на неопределено работно време по сила на закон и ислучок од овие правила кога станува збор за замена на отсутен работник поради боледување, бременост, раѓање и родителство.

Членот 2 предвидува намалување на периодот од осум на пет месеци, за кој една работа може да смета како сезонска работа.

Членот 3 предвидува намалување на времетраењето на пробната работа од четири на два месеци.

Членот 4 предвидува измена на членот 109 став (2), каде бројот „15“ се заменува со бројот „5“.

Членот 5 предвидува рок за усогласување на останатите закони, општи колективни договори, колективните договори на ниво на гранка, односно оддел и колективните договори на ниво на работодавач кои зависат од измените кои ги предвидува овој предлог-закон.

Членот 6 предвидува законот да влезе во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“, без вообичаениот уставен рок за *vacatio legis*.

II. МЕЃУСЕБНА ПОВРЗАНОСТ НА РЕШЕНИЈАТА СОДРЖАНИ ВО ПРЕДЛОЖЕНИТЕ ОДРЕДБИ

Решенијата содржани во одредбите од овој закон се меѓусебно поврзани, истите се однесуваат на иста правна работа и како такви прават правна целина и се применливи.

III. ПОСЛЕДИЦИ ШТО ЌЕ ПРОИЗЛЕЗАТ ОД ПРЕДЛОЖЕНИТЕ РЕШЕНИЈА

Предложениот закон ќе овозможи намалување на максималната горна граница за склучување на договори за вработување на определено работно време од 5 година на 6 месеци.

Истотака ќе допринесе за намалување на крајниот рок за исплата на платите со што ќе им се овозможи на сите работници платата да ја земаат на почеток на месецот т.е. најдоцна 5 дена по изминувањето на исплатниот период наместо како до сега најдоцна 15 дена по изминувањето на исплатниот период.

Со тоа, ќе се овозможи поголема мотивираност и продуктивност на работникот преку зголемената сигурноста на работниот однос.

ИЗВОД НА ОДРЕДБИ ОД ЗАКОНОТ КОИ СЕ МЕНУВААТ

Договор за вработување на определено време

Член 46

(1) Договор за вработување може да се склучи на определено време за вршење на исти работи, со прекин или без прекин до пет години.

(2) Договор за вработување на определено време за замена на привремено отсутен работник може да се склучи до враќање на привремено отсутниот работник.

(3) Работниот однос заснован со договор за вработување на определено време, освен договорот за вработување за вршење на сезонска работа, се трансформира во работен однос на неопределено време, ако работникот продолжи да работи по истекот на рокот од ставот (1) на овој член, под услови и на начин утврдени со закон.

(4) По исклучок работниот однос заснован со договор за вработување на определено време може да се трансформира во работен однос на неопределено време и пред истекот на рокот од ставот (1) на овој член, ако работникот работи повеќе од две години на работно место кое е ослободено по основ на пензионирање или други основи и за кое се обезбедени финансиски средства, доколку работодавачот утврди дека има трајна потреба од работникот, под услови и на начин утврдени со закон.

Сезонска работа

Член 47

(1) Сезонската работа е работа која поради климатските или природните услови не се извршува во текот на целата година, туку во одредени периоди - сезони, која не надминува осум месеци во период од 12 последователни месеци.

(2) Работникот кој по договор за вработување на определено време врши сезонски работи, односно работа во нееднакво распоредено работно време без прекин најмалку три месеца во годината и притоа одработи повеќе часови отколку што е одредено за работа со полно работно време, може да бара часовите да му се пресметаат во работни денови со полно работно време.

(3) Според ставот (2) на овој член пресметаните работни денови се внесуваат во работниот стаж на работникот, како да ги поминал на работа. При што вкупниот работен стаж во календарската година не смее да надмине 12 месеца.

Пробна работа

Член 60

(1) При склучување на договорот за вработување работникот и работодавачот можат да се договорат за пробна работа.

(2) Во договорот за вработување покрај сите права обврски од работен однос се утврдува висината на платата и времетраењето на пробната работа, кое не може да биде подолго од четири месеца. Пробната работа може да се продолжи во случај на оправдано отсуство од работа (болест и слично).

(3) За вршење на сезонска работа, пробната работа може да трае три работни дена.

(4) Работодавачот може договорот за вработување со пробна работа за вршење на сезонска работа да го откаже во рок од три дена од денот на склучувањето на договорот за вработување со пробна работа.

(5) Во времетраењето на пробната работа работникот може да го откаже договорот за вработување со отказан рок од три работни дена.

(6) Врз основа на оцената за неуспешно завршената пробна работа работодавачот може по изминувањето на пробната работа да го откаже договорот за вработување.

Ден на исплаќањето

Член 109

(1) Платата се исплатува за периоди кои не смеат да бидат подолги од еден месец.

(2) Платата се исплаќа најдоцна 15 дена по изминувањето на исплатниот период.

(3) Ако денот на исплаќањето е слободен ден, платата се исплаќа најдоцна идниот прв работен ден.

(4) Работодавачот е должен претходно писмено да ги извести работниците за денот на исплаќањето и за секоја промена на денот на исплаќањето.